

Розділ II. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.37:336.225.64:331.2

Безверхий Костянтин Вікторович,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і аудиту,
Київський національний університет технологій та дизайну
(01011, Україна, Київ, вул. Немировича-Данченка, буд. 2)
E-mail:kosticbv@mail.ru

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто соціальну звітність суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку. Метою дослідження є удосконалення розробки коефіцієнтів і методик їх оцінки, що відображають рівень соціальної відповідальності підприємств і відображення їх у звітності. Методи аналізу і синтезу використані для структурування предметної області дослідження на основі ідентифікації та формалізації питання соціальної звітності суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку. У результаті проведеного дослідження: а) визначено, що соціальна звітність є індикатором соціальної відповідальності бізнесу (на скільки бізнес відкритий до суспільства), а отже складовою інтегрованої звітності підприємства, що виражається у поєднанні фінансових і нефінансових показників суб'єкта господарювання; б) запропоновано інформаційні джерела для розрахунку коефіцієнтів, що відображають рівень соціальної відповідальності підприємств; в) висвітлено методику комплексної оцінки рівня соціальної відповідальності підприємства. Отриманий результат буде корисним для застосування в системі корпоративного управління суб'єктами господарювання різних галузей економіки. Результат дослідження має теоретичну і практичну цінність у відображенні соціальної відповідальності бізнесу в звітності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: соціальна звітність, інтегрована звітність, алгоритм, показники, коефіцієнти, оцінка.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Захист соціальних інтересів

суспільства в контексті сталого розвитку України забезпечує новий формат економічних відносин. Бухгалтерський облік стає інструментом генерування такої (соціально важливої) інформації, а його продукт звітність виступає джерелом інформації для широкого кола зацікавлених користувачів такої інформації. Перш за все, це стосується відображення соціальних показників діяльності підприємства у своїй звітності. Відповідно до п. 2 Указу Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна — 2020» вектор відповідальності — це забезпечення гарантій, що кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак, матиме доступ до високоякісної освіти, системи охорони здоров'я та інших послуг у державному та приватному секторах. Територіальні громади самостійно вирішуватимуть питання місцевого значення, свого добробуту і нестимуть відповідальність за розвиток усієї країни [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання відображення інформації про соціально-орієнтовану діяльність підприємства розглядали вчені-економісти, зокрема В. Карагод [7], А. Касич [3], А. Колот [2], Н. Огороднікова [8], О. Харитоновна [9], С. Цей [4], Я. Яковенко [3] та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Не зменшуючи вагомості наукових напрацювань провідних учених, зауважимо, що питання вдосконалення розробки коефіцієнтів і методики їх оцінки, що відображають рівень соціальної відповідальності підприємства відображення їх у звітності не знайшли достатнього опрацювання в їх дослідженнях. Це зумовлює поглиблення та розширення дослідження в напрямі розробки коефіцієнтів і їх оцінки, що відображають рівень соціальної відповідальності підприємств і відображення їх у звітності.

Формулювання мети і завдання дослідження. Метою наукового дослідження є удосконалення розробки коефіцієнтів і методики їх оцінки, що відображають рівень соціальної відповідальності підприємств і відображення їх у звітності. Для досягнення поставленої мети в дослідженні пропонується вирішити такі завдання: а) уточнити економічну сутність соціальної звітності; б) навести схему взаємозв'язку звітності підприємства

та формування на її основі інтегрованої звітності; в) відобразити алгоритм соціальної звітності; г) відобразити системубазових показників соціальної відповідальності підприємств, рекомендованих до відображення в щорічних звітах; д) уточнити систему коефіцієнтів, що відображають рівень соціальної відповідальності підприємств щодо базових величин; е) проаналізувати шкалу комплексної оцінки рівня соціальної відповідальності підприємства та її окремих напрямків.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В останні роки у суспільстві в цілому і серед бізнесових структур, зокрема, зростає усвідомлення, що соціальна сфера — це не суцільні витрати, а інститут, який має закласти основи стійкого розвитку [2]. У США 41 %, а у Європі майже 68 % компаній уже запровадили у свою практику соціальну звітність. Водночас скорочується підготовка звітів з окремих напрямів забезпечення стійкого розвитку — екологічного стану, питань безпеки тощо. Причиною цього є те, що соціальні звіти будуються, як правило, за принципом триєдності (triple bottom line reporting), тобто охоплюють звітність з питань економічної, соціальної та природоохоронної діяльності [2].

У Норвегії, Італії та Нідерландах звітність про соціальну відповідальність бізнесу регулюється законом про бухгалтерський облік [3].

Соціальна (нефінансова) звітність — одна із функцій єдиного управлінського підходу, реалізація якої повинна приводити до помітних переваг: а) підвищення якості управління; підвищенню вкладу у забезпечення розвитку компанії; б) зменшення ризиків, у тому числі нефінансових; поліпшенню репутації; в) розвитку зв'язків із зацікавленими сторонами; г) обміну інформацією; д) забезпечення порівняльної результативності [4, с. 20].

Виходячи із вказаного визначення, можна дійти висновку, що соціальна звітність є індикатором соціальної відповідальності бізнесу (на скільки бізнес відкритий до суспільства), а отже складовою інтегрованої звітності підприємства, що виражається у поєднанні фінансових і нефінансових показників суб'єкта господарювання.

Схему взаємозв'язку звітності підприємствата формування на її основі інтегрованої звітності наведено на рис. 1.

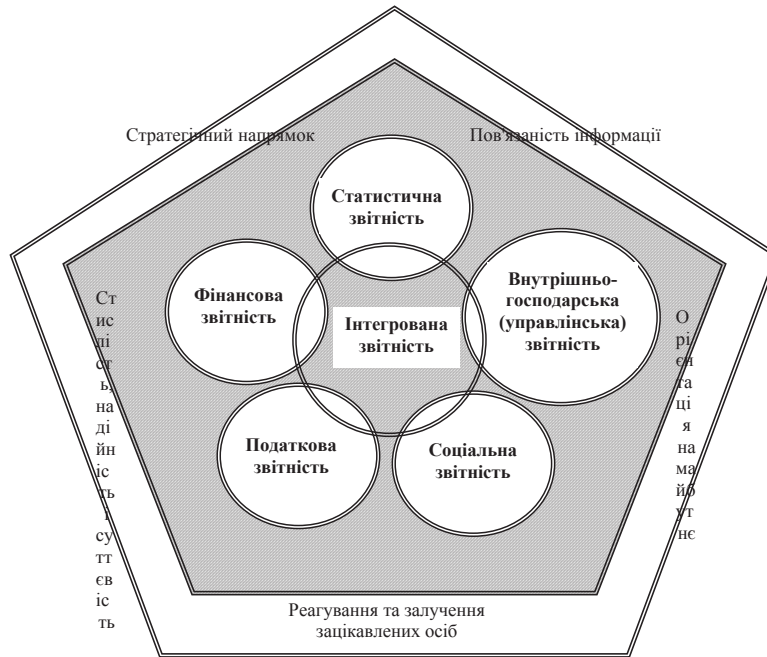

Рис. 1. Схема взаємозв'язку звітності підприємства та формування на її основі інтегрованої звітності в інституційному середовищі [5, с. 306]

Наприклад, група компаній ДТЕК наводить показники соціальної відповідальності своєї діяльності у інтегрованому звіті [6], це підтверджує нашу думку, що соціальна звітність є складовою інтегрованої звітності.

Цикл бухгалтерського обліку соціальної діяльності, також як і загального бухгалтерського обліку, представляє собою алгоритм отримання звітності на основі первинних даних, що складається з кількох кроків. Його періодичність, як правило, становить один рік, який за вибором підприємства може як збігатися, так і не збігатися з календарним роком. Механізм реалізації цілей і завдань обліку соціальної діяльності за допомогою бухгалтерського підходу представлено в табл. 1 [7, с. 50, 51].

Таблиця 1

РОЗРОБКА АЛГОРИТМУ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ [7, с. 50, 51]

№ з/п	Звітний період	Порядковий номер етапу	Роботи, що виконуються в ході етапу і їх мета
1		1	Виявлення операцій і подій, що підлягають обліку для складання соціальної звітності. Мета: збір інформації про операції та події, що відносяться до соціальної діяльності (як правило, у формі первинних документів)
2	На пролязі звітного періоду	2	Занесення операцій або подій важливі з точки зору соціальної звітності в журнал. Мета: виявлення, оцінка та запис економічних наслідків соціальної діяльності в хронологічній послідовності формі, зручній для подальшої їх розробки по рахунках (у журналі)
3		3	Перенесення інформації з журналу в бухгалтерську книгу. Мета: перенесення інформації про соціальну діяльність на спеціальні рахунки головної книги з журналу
4		4	Підготовка невідкоригованого попереднього (пробного) балансу. Мета: створення робочого документа для зворота рівності дебету і кредиту за операціями пов'язаними із соціальними ініціативами, що виконують роль відправного пункту для внесення коригувальних журнальних проводок
5		5	Запис у журналі проведення коригувальних записів. Мета: здійснення запису нараховуваних отриманих пожертвувань і витрат соціальної сфери на момент завершення операцій; операцій, за якими минув термін відстрочки платежів; оціночних показників, а також інших господарських операцій, які свого часу не відображалися у первинному документі щодо соціальної діяльності
6	У кінці звітного періоду	6	Підготовка скоригованого попереднього балансу. Мета: зворота рівності дебету і кредиту за рахунками відображає операції соціальної ініціативи
7		7	Підготовка фінансової звітності. Мета: доведення сумарною фінансовою інформацією соціальну діяльність підприємства до відома зовнішніх користувачів
8		8	Запис у журналі бухгалтерське проведення записів, що закривають відповідні рахунки. Мета: закриття тимчасових рахунків і перенесення суми, що залишилася невитраченою на соціальні ініціативи, що виділені на ці цілі за рахунок нерозподіленого прибутку
9		9	Підготовка попереднього балансу після закриття рахунків. Мета: зворота рівності дебету і кредиту після внесення закривають рахунки записів.
10	На початку наступного звітного року	10	Запис у журналі проведення записів, анулюють коригувальними записами. Мета: спрощення здійснення ряду наступних журнальних записів і скорочення витрат на ведення бухгалтерського обліку (даний крок здійснюється на розсуд підприємства і не є обов'язковим)

Ми погоджуємося з думкою В. Карагода про те, що облікова політика в галузі соціальної діяльності кожного окремого підприємства це його свого роду ноу-хау, яке і повинно реалізовуватися відповідно до принципів його комерційної стратегії [7, с. 51].

Систему базових показників соціальної відповідальності підприємств, рекомендованих до відображення в щорічних звітах, вказано в табл. 2.***

Таблиця 2

**СИСТЕМА БАЗОВИХ ПОКАЗНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ, РЕКОМЕНДОВАНИХ
ДО ВІДОБРАЖЕННЯ В ЩОРІЧНИХ ЗВІТАХ [4, с. 21]**

№ з/п	Розділ звіту	Найменування показника
1	Торгівля, інвестиції та зв'язок	<ul style="list-style-type: none"> ✓ валовий дохід; ✓ вартість імпорту по відношенню до експорту; ✓ сукупні нові капіталовкладення; ✓ місцеві закупівлі
2	Створення робочих місць і трудова практика	<ul style="list-style-type: none"> ✓ загальна чисельність працівників з розбивкою по виду зайнятості, трудовим договором і гендеру (за статевою ознакою); ✓ заробітна плата та допомоги працівників з розбивкою по гендеру; ✓ абсолютні та відносні показники плинності кадрів з розбивкою по гендеру; ✓ частка працівників, охоплених колективними угодами; ✓ професійний склад персоналу; ✓ вікова структура персоналу (середній вік); ✓ розподіл персоналу за основними категоріями (робітники, службовці, фахівці, керівники); ✓ обсяг коштів, виділених на надання соціального пакету і преміальні виплати персоналу; ✓ витрати за програмами медичного страхування співробітників (оскільки вони повинні включатися в їх посібники); ✓ моральне стимулювання (корпоративні заохочення і нагороди)
3	Технологія та розвиток людських ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> ✓ витрати на дослідження та розробки; ✓ середнє число навчання на рік на одного працівника з розбивкою по категоріям працівників; ✓ витрати на навчання всіх працівників на рік, на одного працівника з розбивкою за їх категоріями; ✓ кількість працівників, які пройшли навчання; ✓ кількість годин навчання в розрахунку на одного працівника

Продовження табл. 2

№ з/п	Розділ звіту	Найменування показника
4	Гігієніа безпекапраці	<ul style="list-style-type: none"> ✓ обсяг коштів, виділених на заходи з охорони праці та поліпшення умов праці; ✓ виробничий травматизм (кількість нещасних випадків); ✓ число робочих днів, втрачених через нещасних випадків і травм на виробництві та професійних захворювань; ✓ політика в галузі промислової безпеки та охорони праці; ✓ витрати на здійснення планово-попереджувальних ремонтів; ✓ витрати на підготовку й атестацію персоналу небезпечних виробничих об'єктів у галузі промислової безпеки; ✓ витрати на навчання персоналу з промислової безпеки та охорони праці; ✓ витрати на медичне обслуговування співробітників компанії; ✓ витрати на купівлю працівникам засобів індивідуального захисту (ЗІЗ); ✓ кількість працівників, які отримали путівки в будинки відпочинку, санаторії, профілакторії тощо за рахунок підприємства; ✓ витрати на здійснення лікувально-профілактичних і санітарно-гігієнічних заходів; ✓ витрати на зміцнення здоров'я працівників
5	Відрахуваннядлядержавидіпомога суспільству	<ul style="list-style-type: none"> ✓ відрахування державі; ✓ добровільна підтримка громадянського суспільства; ✓ забезпечення зайнятості населення територій присутності, надаючи місцевому населенню робочі місця з конкурентоспроможним рівнем заробітної плати; ✓ обсяг коштів, виділених на проведення програм та акцій підтримки соціально незахищених верств населення; ✓ обсяг коштів, виділених на підтримку дитинства та юнацтва; ✓ обсяг коштів, виділених на підтримку житлово-комунального господарства та об'єктів культурно-історичного значення; ✓ обсяг коштів, виділених на спонсорівання культурних, освітніх і спортивних організацій і заходів; ✓ обсяг коштів, виділених компанією на підтримку соціально-значущих досліджень і кампаній; ✓ витрати компанії на участь у благодійних акціях

Закінчення табл. 2

№ з/п	Розділ звіту	Найменування показника
6	Корупція	<ul style="list-style-type: none"> ✓ число обвинувальних вироків за порушення законодавчих або підзаконних актів про боротьбу з корупцією; ✓ зміст зазначених порушень; ✓ сума сплачених або підлягають сплаті штрафів за дані порушення
7	Показники еко-ефективності	<ul style="list-style-type: none"> ✓ споживання води на одиницю чистої доданої вартості; ✓ внесок у глобальне потепління на одиницю чистої доданої вартості; ✓ енергопотреба на одиницю чистої доданої вартості; ✓ залежність від речовин, що руйнують озоновий шар на одиницю чистої доданої вартості; ✓ відходи, що генеруються на одиницю чистої доданої вартості
8	Природоохоронна діяльність ресурсозбереження	<ul style="list-style-type: none"> ✓ витрати на природоохоронні заходи; ✓ витрати на охорону навколишнього середовища; ✓ обсяг коштів, виділених компанією на організацію екологічно безпечного виробничого процесу; ✓ обсяг коштів, витрати на зведення або модернізацію очисних споруд; ✓ кількість проведених акцій з озеленення, «Суботників» та інших аналогічних заходів; ✓ навчання в галузі екології; ✓ витрати на використання процедури екологічного аудиту
9	Соціально відповідальна реструктуризація	<ul style="list-style-type: none"> ✓ обсяг коштів, виділених на перенавчання співробітників інших професій; ✓ обсяг коштів, виділених насприяння працевлаштуванню вивільнюваних працівників; ✓ обсяг коштів, виділених на вихідні допомоги; ✓ кількість перепідготовлених співробітників інших професій.
10	Сумлінна ділова практика	<p>Обсяг коштів, виділених підприємством на:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ проведення програм сприяння малому бізнесу; ✓ публікацію інформації про неї для бізнес-партнерів, клієнтів та інших зацікавлених у її діяльності сторін; ✓ проведення програм співробітництва з органами державного управління, асоціаціями споживачів, професійними об'єднаннями та іншими громадськими організаціями

Оцінку соціально-орієнтованої діяльності підприємства перед своїми партнерами (віддержави до персоналу підприємства) пропонується здійснювати в три етапи.

На першому етапі здійснюється розрахунок абсолютної величини витрат підприємства, пов'язаних із соціальною відповідальністю його бізнесу.

На другому етапі формується система відносних коефіцієнтів, що дозволяють визначити ступінь соціальної відповідальності за окремими видами соціальних витрат підприємства (табл. 2).

Запропоновані вище коефіцієнти за значенням варіюються в межах від 0 до 1. На третьому етапі здійснюється розрахунок відносних показників, включаючи комплексні, що відображають ступінь відповідності фактичного рівня соціально відповідальних витрат підприємства в порівнянні із прийнятою базою. Як база для порівняння можуть використовуватися середні або найкращі значення досліджуваних показників по галузі, а при наявності — нормативні або заплановані значення. Для розрахунку рівня сплати податків і зборів, а також сплати єдиного соціального внеску до органів Державної фіскальної служби України можуть використовуватися дані про нараховані за деклараціями суми податків і зборів.

Видається доцільним для комплексної оцінки соціально-орієнтованої діяльності підприємства використовувати таку адаптивну модель:

$$K_{\text{свб}} = \omega'_1 K_{\text{оп}} + \omega'_2 K_{\text{ст}} + \omega'_3 K_{\text{свв}} + \omega'_4 K_{\text{пз}} + \omega'_5 K_{\text{псв}} + \omega'_6 K_{\text{сі}} + \omega'_7 K_{\text{д}}, \quad (1)$$

$$\text{при } \sum_{i=1}^7 \omega'_i = 1, \omega'_i > 0 \forall i \in [1;7], i = N, \quad (2)$$

де $K_{\text{свб}}$ — коефіцієнт комплексної оцінки соціально-орієнтованої діяльності підприємства;

Таблиця 2

СИСТЕМА КОЕФІЦІЄНТІВ, ЩО ВІДОБРАЖАЮТЬ РІВЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЩОДО БАЗОВИХ ВЕЛИЧИН (КСВБ) (РОЗРОБЛЕНО НА ОСНОВІ ДОСЛІДЖЕНЬ Н. ОГОРОДНІКОВОЇ [7, С. 47])

№ з/п	Коефіцієнт, що характеризує рівень соціальної відповідальності за окремим видом соціальних витрат (КСВВ)	Алгоритм розрахунку коефіцієнта, що характеризує рівень соціальної відповідальності за окремим видом соціальних витрат	Інформаційні джерела для розрахунку коефіцієнтів
1	Коефіцієнт рівня витрат на оплату праці (Коп)	$K_{оп} = \frac{\text{Сума витрат на оплату праці}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	4 Кт оборот по рахунку 661 "Розрахунки за зобов'язаннями платіжниками" Стаття 2000 Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ф. 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
2	Коефіцієнт рівня витрат на «соціальний» пакет і прозвіток персоналу (соціальні гарантії) (Ксг)	$K_{сг} = \frac{\text{Сума витрат на соціальні гарантії}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	Оборот по Дт рахунку витрат на соціальні гарантії (Зг, 92, 93, 94) Стаття 2000 Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ф. 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
3	Коефіцієнт рівня сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) до органів Державної фіскальної служби України (Кєсв)	$K_{єсв} = \frac{\text{Сума ЄСВ}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	Оборот по Дт рахунку 651 "За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування" Стаття 2000 Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ф. 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Закінчення табл. 2

1	2	3	4
4	Коефіцієнт рівня сплати податків і зборів у бюджет (Кпз)	$K_{пз} = \frac{\text{Сума сплачених податків і зборів}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	<p>Оборот по Дт рахунку 64 "Розрахунки за податками й платеннями"</p> <p>Стаття 2000 Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ф. 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)</p>
5	Коефіцієнт рівня поточних «соціальних» витрат (Кпсв)	$K_{псв} = \frac{\text{Сума соціальних витрат}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	<p>Оборот по Дт рахунків на соціальні витрати (91, 92, 93, 94)</p> <p>Стаття 2000 Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ф. 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)</p>
6	Коефіцієнт рівня соціальних інвестицій (Ксі)	$K_{сі} = \frac{\text{Сума соціальних інвестицій}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	<p>Оборот по Дт рахунку соціальних інвестицій</p> <p>15 Капітальні інвестиції, 35 Поточні фінансові інвестиції</p> <p>Стаття 2000 Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ф. 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)</p>
7	Коефіцієнт рівня сплати дивідендів (Кд)	$K_{д} = \frac{\text{Сума сплачених дивідендів}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	<p>Оборот по Дт рахунку 671 "Розрахунки за нарахованими дивідендами"</p> <p>Стаття 2000 Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ф. 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)</p>

ω'_n — вагові коефіцієнти для окремих показників, що відображають ступінь значущості окремих соціально-орієнтованих видатків для визначення комплексної оцінки рівня соціальної відповідальності підприємства.

Для визначення рівня соціальної відповідальності бізнесу залежно від значень коефіцієнтів оцінки окремих напрямків соціальної відповідальності та коефіцієнта комплексної оцінки пропонується шкала оцінки рівня соціальної відповідальності підприємства (табл. 3).

Таблиця 3

ШКАЛА КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ОКРЕМИХ НАПРЯМКІВ [8, с. 47; 9, с. 20]

№ з/п	Значення коефіцієнтів оцінки окремих напрямків соціальної відповідальності ($K_{свбі}$)	Значення коефіцієнта комплексної оцінки соціальної відповідальності ($K_{свб}$)	Рівень соціальної відповідальності
1	$1,0 \geq K_{свбі} \geq 0,9$	$12,0 \geq K_{свб} \geq 10,8$	Дуже високий
2	$0,9 > K_{свбі} \geq 0,8$	$10,8 \geq K_{свб} \geq 9,6$	Високий
3	$0,8 > K_{свбі} \geq 0,6$	$9,6 \geq K_{свб} \geq 7,2$	Середній
4	$0,6 > K_{свбі} \geq 0,3$	$7,2 \geq K_{свб} \geq 3,6$	Низький
5	$0,3 > K_{свбі} \geq 0$	$3,6 \geq K_{свб} \geq 0$	Дуже низький

Згідно з наведеною шкалою (табл. 3) рівень соціальної відповідальності може бути визначений як «дуже високий», «високий», «середній», «низький», «дуже низький».

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. У процесі проведеного дослідження визначено, що соціальна звітність є індикатором соціальної відповідальності бізнесу (на скільки бізнес відкритий до суспільства), а отже складовою інтегрованої звітності підприємства, що виражається у поєднанні фінансових і нефінансових показників суб'єкта господарювання. Наведено алгоритм розробки соціальної звітності підприємства. Проаналізовано систему базових показників соціальної відповідальності підприємств, рекомендованих до відображення в щорічних звітах. Запропоновано інформаційні джерела для розрахунку коефіцієнтів, що відображають рівень соціальної відповідальності підприємств щодо базових величин, а саме: а) коефіцієнт рівня витрат на оплату праці; б) коефіцієнт

рівня витрат на «соціальний» пакет і розвиток персоналу (соціальні гарантії); в) коефіцієнт рівня сплати єдиного соціального внеску (ССВ) до органів Державної фіскальної служби України; г) коефіцієнт рівня сплати податків і зборів у бюджет; д) коефіцієнт рівня поточних «соціальних» витрат; е) коефіцієнт рівня соціальних інвестицій; ж) коефіцієнт рівня сплати дивідендів. Висвітлено методiku комплексної оцінки рівня соціальної відповідальності підприємства. Порухені в статті питання не є вичерпними й потребують доповнень, змін, уточнень і конкретизації. У подальших дослідженнях пропонується зосередити увагу на обґрунтуванні соціальних показників діяльності підприємства як інформаційного забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Бібліографічний список

1. Указ Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна — 2020» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>.
2. Колот А. М. Корпоративна соціальна відповідальність, соціальна звітність та аудит як сучасні інститути і технології соціального розвитку / А. М. Колот // Україна: аспекти праці: наук.-екон. та сусп.-політ. журнал / Вид-во «Праця» ; голов. ред. О. Варецька. — 2010. — № 3. — С. 3—9.
3. Касич А. О. Звіт про стійкий розвиток як аналітичний інструмент формування корпоративної соціальної відповідальності / А. О. Касич, Я. Ю. Яковенко // Ефективна економіка. — 2014. — № 10 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3400>.
4. Цей С. А. Формирование и раскрытие в отчетности публичных компаний информации по вопросам их социальной ответственности и корпоративного управления: автореферат дис. ... кандидата экономических наук : 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / С. А. Цей. — М., 2011. — 26 с.
5. Безверхий К. В. Звітність у теорії вітчизняних та зарубіжних інституціоналістів / К. В. Безверхий // Бізнес Інформ. — 2014. — № 2 (433). — С. 299—307.
6. Эффективность. Устойчивость: интегрированный отчет за 2013 год [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://dtek.com/library/file/dtek-ar2013-ru-ua.pdf>.

7. Карагод В.С. Теория и методология международной системы корпоративной социальной отчетности : автореферат дис. .. доктора экономических наук : 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / В. С. Карагод. — М., 2006. — 59 с.

8. Огороднікова Н. Оцінка рівня соціальної відповідальності підприємств у системі управління ресурсами Пенсійного фонду України / Н. Огороднікова // Схід. — 2012. — № 2 (116). — С. 44—48.

9. Управление социально ответственной деятельностью предприятий (на примере черной металлургии): автореферат дис. .. доктора экономических наук : 08.00.05, 08.00.12 / Е. Н. Харитонова. — М., 2009. — 41 с.

References

1. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnya 2015 roku № 5/2015 «Pro Stratehiyu staloho rozvytku «Ukrayina — 2020» [Decree of the President of Ukraine on January 12, 2015 № 5 /2015 «On the Strategy of Sustainable Development «Ukraine– 2020»] [Elektronniy resurs]. — Rezhym dostupa : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html> [In Ukrainian].

2. Kolot A. M. Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist, sotsialna zvitnist ta audyt yak suchasni instytuty i tekhnolohiyi sotsial'noho rozvytku [Corporate social responsibility, social accountability and audit institutions as modern technology and social development] / A. M. Kolot // Ukrayina: aspekty pratsi [Elektronniy resurs] : nauk.-ekon. tasp.-polit. zhurnal / Vydvo «Pratsya» ; holov. red. O. Varetska. — 2010. — № 3. — P. 3. — 9 [In Ukrainian].

3. Kasych A.O. Zvit pro stiykyy rozvytok yak analitychnyy instrument formuvannya korporatyvnoyi sotsial'noyi vidpovidalnosti [Sustainability report as an analytical tool for Corporate Social Responsibility] / A. O. Kasych, Ya. Yu. Yakovenko // Efektyvna ekonomika. — 2014. — № 10 [Elektronniy resurs]. — Rezhym dostupa : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3400> [In Ukrainian].

4. Tsey S.A. Formyrovanye y raskrytie v otchetnosti pablychnikh kompanyy ynformatsyy pro po voprosam ykh sotsyalnoy otvetstvennosti y korporatyvnoho upravlenyya [Formation and disclosure in the financial statements of public companies information about them on social responsibility and corporate governance]: avtoreferat dys. .. kandydata ekonomycheskykh nauk : 08.00.12 «Bukhhalterskyuy uchet, statystyka» / С. А. Tsey. — М., 2011. — 26 p. [In Russian].

5. Bezverkhyy K.V. Zvitnist u teoriiy ivitchyznyanykh ta zarubizhnykh instytutsionalistiv [Reporting in the theory of domestic and foreign institutionalists] / K. V. Bezverkhyy // BiznesInform. — 2014. — № 2 (433). — P. 299 — 307 [In Ukrainian].

6. Effektyvnost. Ustoychivost: intehryrovanniy otchet za 2013 hod [Efficiency. Sustainability: an integrated report for 2013] [Elektronniy resurs]. — Rezhym dostupa : <http://dtek.com/library/file/dtek-ar2013-ru-ua.pdf>. [In Russian].

7. Karahod V.S. Teoryya y metodolohyya mezhdunarodnoy systemi korporativnoy sotsyalnoy otchetnosti [Theory and methodology of the international system of corporate social responsibility]: avtoreferat dys. .. doktora ekonomicheskikh nauk : 08.00.12 «Bukhhalterskiy uchets, statystyka» / V. S. Karahod. — M., 2006. — 59 p. [In Russian].

8. Ohorodnikova N. Otsinka rivnya sotsialnoyi vidpovidalnosti pidpriyemstv u systemi upravlinnya resursamy Pensiynoho fondu Ukrayiny [Evaluation of the social responsibility of enterprises in the management of resources Pension Fund of Ukraine] / N. Ohorodnikova // Skhid. — 2012. — № 2 (116). — P. 44—48 [In Ukrainian].

9. Kharytonova E.N. Upravlenye sotsialno otvetstvennoy deyatelnostyu predpriyaty (na prymere chernoy metalurhyy) [Management of socially responsible activities of enterprises (for example, black metallurgy)]: avtoreferat dys. .. doktora ekonomicheskikh nauk : 08.00.05, 08.00.12 / E. N. Kharytonova. — M., 2009. — 41 p. [In Russian].

Стаття надійшла до редакції 28 лютого 2015 р.

УДК 657.37:336.225.64:331.2

Безверхий Константин Викторович,

канд. экон. наук, доцент кафедры учета и аудита,
Киевский национальный университет технологий и дизайна
(01011, Украина, Киев, ул. Немировича-Данченко, д. 2)
E-mail: kosticbv@mail.ru

Социальная отчетность субъектов хозяйствования в условиях устойчивого развития

АННОТАЦИЯ. В статье рассмотрена социальная отчетность субъектов хозяйствования в условиях устойчивого развития. Целью исследования является совершенствование разработки коэффициентов и методика их оценки, отражающие уровень социальной ответственности предприятий и отражения их в отчетности. Методы анализа и синтеза использованы для структурирования предметной области исследования на основе идентификации и формализации вопроса социальной отчетности субъектов хозяйствования в условиях устойчивого развития. В результате проведенного исследования: а) определено, что социальная отчетность является индикатором социальной ответственности бизнеса (на сколько бизнес открыт для общества), а следовательно составляющей интегрированной отчетности предпри-

ятия, выражается в сочетании финансовых и нефинансовых показателей предприятия; б) предложены информационные источники для расчета коэффициентов, отражающих уровень социальной ответственности предприятий; в) освещена методика комплексной оценки уровня социальной ответственности предприятия. Полученный результат будет полезным для применения в системе корпоративного управления субъектами хозяйствования разных отраслей экономики. Результат исследования имеет теоретическую и практическую ценность в отражении социальной ответственности бизнеса в отчетности.
КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: социальная отчетность, интегрированная отчетность, алгоритм, показатели, коэффициенты, оценка.

UDC657.37:336.225.64:331.2

Bezverkhyi Kostiantyn Viktorovich,

Candidate of Sciences (Economics),

associate professor of the department Accounting and audit

Kyiv National University of Technologies and Design

(2a, Nemirovicha-Danchenko Str., Kyiv, Ukraine, 01011)

E-mail:kosticbv@mail.ru

Social reporting of business entities under sustainable development

ABSTRACT. The article deals with social reporting entities in terms of sustainable development. The aim of the research is to improve design factors and methods of assessment that reflect the level of social responsibility of enterprises and their reflection in the accounts. Methods of analysis and synthesis used to structure the substantive research-based identification and formalization of the question of social reporting entities in terms of sustainable development. The research: a) stipulates that social reporting is an indicator of corporate social responsibility (as far as business is open to the public), and thus part of an integrated enterprise reporting, resulting in a combination of financial and non-financial performance of the entity; b) proposed information sources to calculate coefficients reflecting the level of social responsibility of enterprises; c) highlights the comprehensive assessment methodology of the social responsibility of the company. This result will be useful for application in corporate governance entities of various industries. The result of the study has theoretical and practical value in reflecting social responsibility in reporting.

KEY WORDS: social reporting, integrated reporting, algorithm, parameters, coefficients, evaluation.